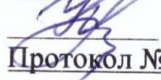

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра прикладної психології та логопедії**

«Затверджую»

Голова вченої ради факультету
дошкільної, спеціальної та соціальної
освіти

 проф. Лариса КАЗАНЦЕВА
Протокол №5 від 19 листопада 2020 р.

ПРОГРАМА
комплексного кваліфікаційного екзамену
зі спеціалізації «Практична психологія»
спеціальність: 012 Дошкільна освіта та 231 Соціальна робота
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
форма навчання: денна, заочна

Бердянськ, 2020 р.

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 231 Соціальна робота розроблена на основі навчальних програм дисциплін «Психодіагностика», «Основи психокорекції з практикумом», «Основи психоконсультації з практикумом» а також на основі положень «Про організацію освітньої діяльності в БДПУ», «Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти у БДПУ», «Про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про диплом з відзнакою Бердянського державного педагогічного університету».

Укладачі: к. психол. н., доц. Олена СТАРИНСЬКА, к. психол. н., доц. Наталя ЦИБУЛЯК, к. психол. н., доц. Тетяна СУЩИНСЬКА

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія» обговорена та затверджена на засіданні кафедри прикладної психології та логопедії

Протокол № 4-1 від 10 листопада 2020 р.

Завідувач кафедри Олена РЕВУЦЬКА

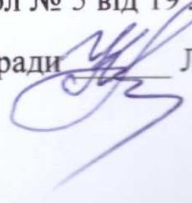
Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія» схвалена методичною радою факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Протокол № 3 від 16 листопада 2020 р.

Голова ради Алла ОМЕЛЯНЕНКО

Програма комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія» затверджена вченою радою факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Протокол № 5 від 19 листопада 2020 р.

Голова ради Лариса КАЗАНЦЕВА

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія»	8
3. Питання до комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації «Практична психологія»	20
4. Критерії оцінювання	24
5. Список рекомендованої літератури	26

Пояснювальна записка

Сучасна підготовка фахівців із практичної психології як галузі теоретичних досліджень та розробки і впровадження практичних психотехнологій і психотехнік у роботу в системі «людина–людина» ґрунтується на інтеграції навчальних планів та програм, які спрямовані на забезпечення високої ефективності діяльності. Актуальним є дотримання співвідношення в процесі підготовки майбутніх фахівців теоретичного компоненту, що проявляється у формуванні знань, умінь і навичок, та практичного, який передбачає врахування багатьох аспектів.

Зміст комплексного кваліфікаційного екзамену спрямований на діагностику рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок за обраною спеціалізацією, загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності за спеціалізацією.

Мета комплексного кваліфікаційного екзамену – забезпечення перевірки рівня сформованості загальних та фахових компетентностей (табл. 1) та контролю підготовки компетентного фахівця-професіонала, здатного до багатоваріантної практичної діяльності, спроможного творчо вирішувати конкретні завдання практичної діяльності; відстежувати зміст та умови індивідуального розвитку особистості; здатного реалізувати в практичній роботі здобуті у закладі вищої освіти психолого-педагогічні знання.

Складання комплексного кваліфікаційного екзамену здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 231 Соціальна робота є завершальним етапом у підготовці здобувачів освітнього ступеня бакалавр. До складання екзамену допускаються здобувачі, що виконали усі вимоги навчального плану за всіма етапами навчального процесу: теоретичного (лекційного) і практичного (семінарські, практичні заняття, всі види практик).

Теоретичну і методичну основу екзамену становлять дисципліни «Психодіагностика», «Основи психокорекції з практикумом», «Основи психоконсультації з практикумом», які передбачають підготовку здобувачів до професійної діяльності практичного психолога.

Таблиця 1

Загальні та фахові компетентності й результати навчання випускника освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 231 Соціальна робота

Компетентції	Результати навчання	Навчальна дисципліна
Загальні		
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Здатен аналізувати соціальні відносини, конкретного соціального оточення, умови функціонування.	Психодіагностика
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Здатен рекомендувати клієнтам оптимальні шляхи вирішення проблемних ситуацій.	Основи психологічного консультування з практикумом

Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	Здатен рекомендувати клієнтам оптимальні шляхи вирішення проблемних ситуацій.	Основи психокорекції з практикумом
Фахові		
Здатність планувати та добирати оптимальний зміст соціальної допомоги з урахуванням вікових, соціальних, освітніх, гендерних особливостей груп населення.	Здатен застосовувати методи діагностики для виявлення соціальних проблем.	Психодіагностика
Здатність проектувати моделі соціальної допомоги.	Здатен аргументувати вибір моделей, тактик, технологій в соціальній роботі.	Основи психологічного консультування з практикумом
Здатність розроблювати план втручання та відповідні рекомендації для клієнтів.	Здатен планувати схеми соціального втручання, використовувати ефективні моделі, тактики.	Основи психокорекції з практикумом

Загальні та фахові компетентності й результати навчання випускника освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 012 Дошкільна освіта

Компетенції	Результати навчання	Навчальна дисципліна
Загальні		
Гнучкість та креативність мислення. Набуття гнучкого мислення, готовність до творчого застосування психолого-педагогічних знань та вмінь у широкому діапазоні можливих місць роботи та у повсякденному житті.	Здатність до особистісно-зорієнтованого педагогічного спілкування з дітьми дошкільного віку.	Психодіагностика
		Основи психологічного консультування з практикумом
		Основи психокорекції з практикумом
Фахові		
Володіння прикладними знаннями та навичками. Здатність організувати різні види діяльності дітей дошкільного віку на засадах дитиноцентричного, особистісно-зорієнтованого, індивідуально-	Здатність отримувати, аналізувати інформацію про індивідуальний розвиток дитини та визначати зміст, етапи індивідуально-диференційованого, особистісно-зорієнтованого підходу в освітньому процесі.	Психодіагностика

<p>диференційованого підходів. Організувати освітній процес в закладі дошкільної освіти, створюючи умови для повноцінного формування особистості дітей, їх розумового, фізичного, морального, естетичного розвитку. Здатність надавати різні види практичної психологічної допомоги, застосовувати на практиці загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики; підбирати методики для діагностичного обстеження дітей дошкільного віку; використовувати психокорекційні методи у процесі психокорекції; правильно сформулювати та оформити психологічний висновок</p>		
<p>Професійна відповідальність. Нести відповідальність за життя, здоров'я, долю дитини, забезпечення її щасливого дитинства. Приймати професійні рішення щодо соціалізації та розвитку з урахуванням природного потенціалу дітей, прогнозуючи їх наслідки для майбутнього.</p>	<p>Здатність отримувати, аналізувати інформацію про індивідуальний розвиток дитини та визначати зміст, етапи індивідуально-диференційованого, особистісно-зорієнтованого підходу в освітньому процесі.</p>	
<p>Самостійність та ініціативність. Здатність до самостійного та ініціативного прийняття відповідальних рішень.</p>	<p>Здатність до особистісно-зорієнтованого педагогічного спілкування з дітьми дошкільного віку.</p>	<p>Основи психологічного консультування з практикумом</p>
<p>Толерантність. Здатність працювати з суб'єктами освітнього процесу у полікультурному, поліетнічному, мультидисциплінарному середовищі.</p>	<p>Здатність аналізувати дитинство як гуманітарне, соціокультурне та психолого-педагогічне явище.</p>	

<p>Толерантність. Здатність працювати з суб'єктами освітнього процесу у полікультурному, поліетнічному, мультидисциплінарному середовищі.</p>	<p>Здатність до особистісно-зорієнтованого педагогічного спілкування з дітьми дошкільного віку.</p>	<p>Основи психокорекції з практикумом</p>
<p>Володіння прикладними знаннями та навичками Здатність надавати різні види практичної психологічної допомоги, застосовувати на практиці загальні теоретико-методологічні принципи психодіагностики; підбирати методики для діагностичного обстеження дітей дошкільного віку; використовувати психокорекційні методи у процесі психокорекції; правильно сформулювати та оформити психологічний висновок;</p>	<p>Здатність до практичного втілення сучасних освітніх технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Здатність розрізняти специфіку використання різних психокорекційних методів у процесі психокорекції; організовувати і здійснювати корекцію пізнавальної та емоційно-особистісної сфер людини у різні вікові періоди</p>	

До комплекту комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації за спеціальностями 012 Дошкільна освіта та 231 Соціальна робота входять 30 білетів. Кожний білет включає по чотири питання: перше – питання з теоретичних основ; друге – питання з теоретичних основ, висвітлення яких вимагає від здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти глибоких, міцних і усвідомлених знань; третє питання має практичну спрямованість і є перевіркою сформованості навичок здійснення корекційно-педагогічного впливу на психологічну сферу особистості; слугує показником професійних умінь доцільного використання навчально-методичного матеріалу.

Зміст комплексного кваліфікаційного екзамену з психології

1. ПСИХОДІАГНОСТИКА

Тема 1. Вступ до психодіагностики

Історія розвитку психодіагностики. Стан сучасної психодіагностики. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Предмет, завдання, галузі психодіагностики. Професійно-етичні норми в психодіагностиці. Конфедичійність психодіагностичної інформації. Стандартизовані і експертні методики: правила кваліфікованої підготовки користувачів. Взаємодія користувачів і методичних центрів з психодіагностики. Нові тенденції в розвитку психодіагностики. Гуманізація психодіагностичних досліджень. Реалізація принципу корекційної мети при розробці діагностичних методик.

Тема 2. Психодіагностичні методи

Характеристика основних методів психодіагностики. тощо. Їх недоліки та переваги. Експеримент, опитування, тестування, анкетування. Нестандартизоване і категоріальне (стандартизоване) спостереження. Метод контент-аналізу. Діалогові техніки: бесіда, інтерактивні ігри. Можливості автоматизації методик різного операційного статусу. Огляд і загальна характеристика комп'ютеризованих психодіагностичних методик.

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

Загальна та диференційна психометрія. Психометричні вимоги до методики. Адаптація зарубіжних тестів. Поняття про стандартизацію, репрезентативність, валідність і надійність інструменту психологічного вимірювання. Специфікація тесту. Етапи психодіагностичного вивчення особистості. Психологічний діагноз та його рівні. Вимоги до користувачів психодіагностичних методик. Основні типи даних в психодіагностиці (L-дані, Q-дані, T-дані). Рівні і шкали вимірів. Психологічне заключення та його інтерпретація. Три основних напрямки використання результаті психодіагностичних методик: прогнозування, діагностика та інтерпретація.

Тема 4. Психодіагностичні методики

Класифікація психодіагностичних методик. Тестування в психодіагностиці. Визначення поняття психологічного тесту. Переваги та проблеми використання тестового методу в психодіагностиці. Характеристика тестів-опитувальників. Причини невірогідності самозвітів. Способи «захисту» від фальсифікації даних. Достовірність особистісних опитувальників і чинники, що впливають на неї. Фальсифікація та установки на відповіді. Розуміння питань і варіативність відповідей. Основні етапи конструювання тесту. Розробка завдань. Оформлення тесту. Пілотажне дослідження. Аналіз завдань. Визначення надійності тесту. Факторний аналіз. Валідність тесту. Стандартизація тесту.

Тема 5. Класифікація проєктивних методик

Характеристика проєктивних методик: переваги і недоліки. Особливості використання проєктивних методик. Види проєктивних методик. Методики Г. Роршаха, Г. Мюррея, С. Розенцвейга, М. Люшера та ін. Робота психолога з тестами «Намалой людину», «Неіснуюча тварина», «Будинок – дерево – людина», «Кущ троянд», «Людина під дощем», «Людина, яка зриває яблуко». Виконання проєктивних методик на виявлення підсвідомих прагнень особистості: «Про що

мовчить підсвідомість?»). Проективні методики: «Намалюй свій характер», «Неіснуюча тварина», «Домінуючі інстинкти», «Методика піктограм» та ін. Тест аперцепції. Специфіка інтерпретації результатів дослідження.

Тема 8. Психодіагностика інтелекту та когнітивної сфери

Основні підходи до вимірювання інтелекту. Тест Біне-Сімона — родоначальник сучасних методів визначення рівня інтелекту. Діагностика ментального інтелекту. Поняття «розумовий вік» та інтелектуальний коефіцієнт (IQ). Шкала Стенфорд-Біне. Роботи В.Штерна. Моделі інтелекту за Терстоуном, Гілфордом, Айзенком, Кеттеллом, Стернбергом. Особливості вимірювання інтелекту. Діагностика структури інтелектуальних здібностей. Батарей Д.Векслера, Г.Айзенка. Склад субшкал і субтестів. Обмеження застосування. Тести визначення рівня інтелекту: тест Г. Айзенка, тест Дж. Равена. Діагностика емоційного інтелекту. Робота психолога з методиками діагностування особливостей пам'яті, уваги, мислення.

Тема 9. Діагностика здібностей

Поняття про загальні та спеціальні здібності. Факторні теорії здібностей (Спірмен, Терстон та ін.). Класифікації спеціальних здібностей (вітчизняні і зарубіжні). Окремі тести здібностей і тестові батареї (Батарея диференціальних здібностей – ДАТ). Проблема валідності тестів здібностей. Поняття про "тестовий профіль випробуваного". Галузі застосування тестів інтелекту (виявлення обдарованості, професійне тестування та ін.). Тести досягнень. Діагностика креативності. Каліфорнійські тести креативності Дж. Гілфорда, П. Торранса. Можливості тестів креативності у вимірі творчих здібностей та прогнозі творчих досягнень. Інтелектуальна ініціатива та метод «креативного поля».

Тема 10. Діагностика темпераменту та особливостей характеру людини

Основні методи дослідження темпераменту. Діагностика екстраверсії – інтроверсії, нейротизму, якостей нервової системи. Методики оцінки нервової систем (сили, рухливості, врівноваженості). Теплінг-тест. Особливості застосування опитувальників Айзенка, Стреляу, Белова, Русалова. Зв'язок вираженості поведінкових аспектів із типом темпераменту. Бланкові методи діагностики властивостей нервової системи.

Дослідження структури характеру за О. Ковальовим, В. М'ясищевим. Ознайомлення з методикою ПДО (Лічко). Оцінка акцентуованості характеру за допомогою опитувальників Леонгарда, Шмішека, модифікованого патодіагностичного опитувальника Подмазіна.

Тема 11. Діагностика рис особистості

Універсальні психодіагностичні методики. Тест ММРІ. Модель «Великої п'ятірки». Особистісні риси як психодіагностична категорія. Багатофакторний особистісний опитувальник Р. Кеттела. Історія побудови тесту. Структура та інтерпретація 16 факторів. Правила проведення і підрахунку тестових балів. Шкали стенів. Типові профілі та їх інтерпретація. Спеціалізовані популяційні норми. Рівняння ефективності для прогнозу професійної успішності. Порівняльна ефективність у ситуації експертизи і консультування.

Тема 12. Методики діагностики психічних станів особистості

Діагностика агресивності (проективні методики, методика Басса-Дарки). Оцінка рівня тривожності та сором'язливості в дитячому віці. Причини появи

та визначення страхів дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Методика експрес-діагностики емпатії (І. Юсупов). Тест вивчення фрустраційних реакцій Розенцвейга. Діагностика настрою як найтривалішого емоційного стану. Вивчення методики Мєграбіяна та кольорового тесту ситуативної оцінки настрою.

Тема 13. Психодіагностика емоційно-вольової сфери

Схема спостереження за поведінкою дитини з метою визначення її емоційного стану. Кольорова діагностика емоцій дитини Орехової («Будиночки»). Дослідження вегетативних і невербальних проявів емоцій. Концепція Г. де Сюпервіля. Оцінка експресивного вираження емоцій. Дослідження конфліктних емоційних станів; афектів, власне емоцій, почуттів, стресу. Методики FACS, Ізарда, Сонді. Оцінка ситуативної та особистісної тривожності. Опитувальник тривожності Ж. Тейлор. Тест Розенцвейга. Вивчення методики Спілбергера-Ханіна, 3-ФЛО.

Воля і проблема усвідомленої саморегуляції. Етапи вольового акту. Компоненти вольової поведінки. Концепції, пов'язані з установкою, мотивацією і здійсненям контролю за дією. Дослідження вольових процесів за допомогою опитувальників на силу волі Ю. Куля. Дослідження структури вольової організації особистості методом самооцінки.

Тема 14. Методики діагностики мотивів та рівня домагань особистості

Методи психодіагностики мотивації. Основні показники мотивації. Прямі та непрямі методи психодіагностики мотиваційної сфери особистості. Тест гумористичних фраз (ТГФ). Методика оцінки рівня домагань Ф. Хоппе. ТАТ в діагностиці прихованих мотивів. Дослідження і діагностичні методи Х. Хекхаузена. Моторна проба Шварцландера. Дослідження мотивації досягнень Д. Макклеланд і Дж. Аткинсона. Опитувальники А. Мєхрабіана для вимірювання результуючої тенденції мотивації досягнення. Опитувальник «Потреби в досягненні» Ю. Орлова. Діагностика мотивації у навчальній та трудовій діяльності. Анкетний метод, бесіда, інтерпретація малюнків, завершення оповідань на шкільну тему, суб'єктивне ранжування, виявлення мотивів навчання, особливостей цілепокладання. Тест мотивації досягнення для дітей 9-11 років «МД-решітка Х.-Д. Шмальта». Опитувальник А. Реана. Вивчення мотивації навчання у вузі Т. Ільїної, А. Реана і В. Якуніна.

Тема 15. Психодіагностичні методики дослідження Я-концепції

Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Особливості психологічного дослідження самосвідомості дітей. Методики діагностики самосвідомості, їх достоїнства й недоліки. Проблема психодіагностики свідомості. Методи та методики психодіагностики свідомості. Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Класифікація методів психодіагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості особистості. Поняття про когнітивну диференційованість. Метод «Репертуарних грат» Г. Келлі. Методи дослідження свідомості. Методи діагностики особливостей самосвідомості особистості. Робота з опитувальником самоствавлення, методикою РСК Дж. Роттера, методикою САН. Діагностика Я-концепції дітей, підлітків та старшокласників.

Тема 16. Діагностика шлюбної та батьківської підсистем

Дослідження особливостей розподілення сімейних ролей, очікувань та домогань у шлюбі. Опитувальник для виміру взаєморозуміння та взаємодовіри

подружжя «Спілкування в родині». Виявлення уявлень подружжя про значущість ролей в сімейному житті (опитувальники «Рольові очікування та домагання в шлюбі; «Розподілення ролей в родині). Виявлення типового стану індивіда у родині за методикою «Типовий сімейний стан». Опитувальники задоволеності шлюбом. Методика «Характер взаємодії подружжя в конфліктних ситуаціях». Опитувальник «Конструктивно-деструктивна сім'я» (КДС) для діагностики відхилення сім'ї від конструктивного напрямку. Дослідження конструктивних та деструктивних сімейних коаліцій. Опитування, бесіда, інтерв'ю в дослідженні подружжя. Психограма подружжя (А. Волкова, Т. Трапезнікова).

Тема 17. Психодіагностика батьківсько-дитячої підсистеми та підсистеми «брати-сестри». Системний підхід в діагностиці сім'ї

Проективні методики діагностики дитячо-батьківських стосунків. Проективні методики діагностики дитячо-батьківських стосунків. Опитувальники для виявлення особливостей дитячо-батьківських стосунків. Робота з методиками Р.Жиля, «Моя сім'я», «Сім'я, яку б мені хотілось мати» і тестом М. Люшера для діагностики проблем сімейного спілкування. Сімейна генограма, інтерв'ю за генограмою, сімейна соціограма, карта сім'ї, методика «Скульптура сім'ї» (В. Сатір), методика «Сімейний простір», методика «Лінія життя сім'ї». Проектні методики «Три дерева», сімейна дошка, системний тест Герінга, опитувач «Конструктивно-деструктивна сім'я» КДС (Е. Ейдемілер, В. Юстицькіс), шкала сімейного оточення ШСО, тест «Діагностика згуртованості і гнучкості сімейної системи» FACES-3.

Тема 18. Основні методики психодіагностики міжособистісних стосунків

Міжособистісні стосунки як об'єкт психодіагностики. Діагностика міжособистісних взаємин на основі суб'єктивних переваг. Методики непрямой оцінки міжособистісних переваг. Методики спостереження й експертної оцінки інтерпретації. Діагностика індивідуально-особистісних властивостей, що впливають на міжособистісні взаємини. «Соціометрія» Дж. Морено. Референтометрія. Методики діагностики: міжособистісних взаємин Т. Лірі; схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса; фрустрації С. Розенцвейга. Особливості діагностики міжособистісних взаємин дошкільників і молодших школярів. Спостереження, метод проблемних ситуацій, психологічні ігри. Виявлення агресії вчителя у стосунках з колегами та учнями. Виявлення рівня комунікативності вчителя, рівня задоволеності перебування в колективі, наявності стресу у педагогічних працівників. Оцінка психологічного клімату.

2. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПРАКТИКУМОМ

Тема 1. Консультування як метод психологічного впливу

Індивідуальне консультування як вид діяльності. Теоретичні засади консультування. Взаємозв'язок консультування, психотерапії і психокорекції. Види надання психологічної допомоги. Поняття психологічного консультування. Стадії психологічного консультування. Взаємини між консультантом та клієнтом. Модель структури сесії. Особистісні характеристики психолога-консультанта.

Тема 2. Мета, завдання, принципи, види і проблематика психологічного консультування

Мета та завдання психологічного консультування. Принципи психологічного консультування. Позиція консультанта стосовно клієнта. Проблематика психоконсультативної допомоги. Види психологічного консультування. Предмет роботи психолога-консультанта. Клієнт психолога-консультанта. Особистість консультанта як інструмент впливу. Консультативні взаємини: правило трьох.

Тема 3. Професійні вимоги до особистості консультанта

Особистість консультанта як основна складова процесу консультування. Вимоги до консультанта. Професійна підготовка, кваліфікація, функції, комунікативні техніки та засоби впливу консультанта. Етика поведінки та професійний етикет консультанта.

Тема 4. Етапи, процедури та техніки психологічного консультування

Специфіка підготовки консультанта до проведення сесії. Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта: умови взаємодії встановлення і підтримка контакту, основні навички та вміння, необхідні в роботі з клієнтом. Етапи психологічного консультування. Процедури та техніки першого етапу консультування. Процедури та техніки другого етапу консультування. Активне слухання. Техніки постановки запитань. Процедури та техніки третього етапу консультування. Типові технічні помилки в процесі консультування.

Тема 5. Організація консультативної взаємодії

Структура та хронотоп консультації. Початок консультативної взаємодії. Дослідження проблеми: збір інформації. Первинна діагностика проблеми. Ідентифікація проблеми. Постановка та розв'язання терапевтичного завдання. Результативність консультативної роботи. Поняття про рапорт. Підстройка: фокус уваги та калібрування. Сутність підстройки. Робота з сенсорними модальностями.

Тема 6. Техніки з'ясування інформації в психологічному консультуванні

Фокусування інформації. Неконгруентність та робота з нею. Зворотний зв'язок. Інтерпретація. Конфронтація. Робота з опором та переносом. Навіювання як основа інтервенції. Психологічна інформація як чинник впливу. Визначення пріоритетів. Мовлення як інструмент психологічної допомоги. Мова тілесного симптому. Робота з образом і символом. Трансформація емоційних реакцій. Активізація несвідомих процесів.

Тема 7. Техніки трансформації в психологічному консультуванні

Маєвтика, або сократичний діалог. Позиції віддзеркалення. Переформування, або рефреймінг. Арсенал психотехнологій та еклектизм як свобода вибору. Інсайт. Директиви. Актуалізація ресурсів людини. Рефлексивне слухання. Заохочення мовлення. Мікронавички з'ясування та уточнення інформації. Мікронавички розпізнавання емоційних переживань.

Тема 8. Терапевтична метафора в консультуванні

Значення терапевтичної метафори. Створення метафоричної реальності та способи роботи з нею. Епістемологічна метафора. Мета-малюнки в психологічному консультуванні. Поняття про мета-малюнок. Особливості

побудови консультативної роботи з використанням мета-малюнків. Розкриття особистих сенсів мета-малюнків.

Тема 9. Психічний розвиток дитини дошкільного віку: консультативний супровід батьків та педагогів

Консультативно-психологічний супровід процесу адаптації дітей до умов ЗДО. Емоційний портрет дитини. Особливості психологічної адаптації дітей раннього та дошкільного віку. Профілактична та консультативна робота в період адаптації. Вплив персоналу ЗДО та батьків дитини на перебіг адаптації. Особливості роботи психолога з батьками та педагогічним колективом.

Тема 10. Консультативна діяльність психолога з проблеми готовності дітей до шкільного навчання

Консультування батьків та педагогів щодо результатів тестування психологічної готовності дитини до вступу до школи. Консультування щодо особистісного та соціального компонентів готовності дітей до початку навчання в школі. Особливості оформлення звітної документації за результатами діагностики готовності дітей до початку навчання в школі. Різні системи роботи з формування психологічної готовності дітей до початку навчання в школі: консультування батьків та педагогів. Діяльність психолога щодо формування адаптаційного потенціалу дитини.

Тема 11. Психологічні труднощі дітей молодшого шкільного віку

Загальна характеристика проблематики віку. Типові проблеми звернення до психолога. Проблема готовності дитини до навчання у школі. Основні психологічні труднощі дітей, пов'язані з вступом до школи. Криза «соціального Я». Поняття шкільної дезадаптації. Класифікація випадків звернення батьків дітей молодшого шкільного віку до психологічної консультації. Проблема взаємовідносин із педагогом.

Тема 12. Психологічне консультування підлітків

Консультативний супровід підліткової кризи. Специфіка підліткового віку: динаміка розвитку самоусвідомлення, орієнтація на активне відстоювання власних прав, зміна ставлення до заборон (прагнення їх порушувати), орієнтація на майбутнє, специфіка статевої ідентифікації. Групова профілактика порушень психологічного здоров'я підлітків. Індивідуальне консультування підлітків. Специфіка етапів консультування. Специфіка консультування батьків підлітків.

Тема 13. Психологічне консультування учасників освітнього процесу

Основні проблеми (запити), з якими звертаються до психолога-консультанта в закладах освіти. Консультування батьків та педагогів щодо взаємодії з дітьми різного віку. Ефективні способи практичного розв'язання проблем. Поняття симптоматичних рекомендації та окремі випадки для їх надання. Синдром емоційного та професійного вигорання: перебіг, основні прояви. Стадії емоційного вигорання: особливості психологічної допомоги на кожній з них. Консультування педагогів щодо профілактики емоційного вигорання. Симптоматика емоційного вигорання та робота психолога-консультанта з нею. Стреси в професійній діяльності та їх психологічний супровід, роль і місце психолога-консультанта в цьому процесі. Управління стресом і профілактика вигорання.

Тема 14. Психологічне консультування з питань батьківсько-дитячих взаємин

Загальні принципи роботи з батьками в процесі консультування. Бесіда. Цілі та правила бесіди з батьками. Індивідуальна та групова форми роботи психолога з батьками. Батьківські групи. Тренінг для батьків. Психологічні умови формування батьківської компетентності. Консультування батьків з проблем сімейного виховання, стосунків з дітьми, психологічної підтримки особистості дитини. Консультування з питань девіантної та адитивної поведінки підлітків. Психологічне консультування проблемних сімей.

Тема 15. Консультування з проблем самопочуття та стану здоров'я

Поняття про психогенні захворювання. Психогенні порушення травлення та серцево-судинної діяльності: шляхи надання психологічної допомоги. Зміни настрою клієнта, безсоння: робота психолога-консультанта в команді супроводу психогеній. Емоційні розлади (афекти, стреси), депресивні стани, зниження працездатності: можливості консультативної допомоги в комплексному супроводі подібних розладів.

Тема 16. Психологічне консультування з питань міжособистісної взаємодії

Основні проблеми в міжособистісних взаєминах та консультативна допомога. Симпатії та антипатії в міжособистісних взаєминах. Консультування з питань ефективності ділової міжособистісної взаємодії. Вміння бути лідером та підлеглим. Вміння говорити компліменти та реагувати на них. Консультування з питань соціально-рольової взаємодії. Вміння оцінювати соціальні ролі людей. Консультування з питань конфліктної взаємодії Консультативна допомога у попередженні та вирішенні конфліктів.

Тема 17. Консультування з питань особистісного зростання

Консультування з проблем особистісного зростання. Допомога психолога-консультанта в питаннях самопізнання та самореалізації. Консультування, пов'язане зі змінами рис характеру та розвитком волі. Психологічна допомога в проживанні екзистанційних криз клієнта. Рекомендації з розвитку ділових і комунікативних рис характеру. Консультування з проблем потреб та мотивації.

Тема 18. Специфіка телефонного психологічного консультування

Телефонне консультування в практиці психологічного консультування. Використання спеціальних прийомів телефонного консультування для правильного визначення проблеми клієнта й для вироблення науково обґрунтованих рекомендацій з її рішення. Формування вміння надання позитивного психотерапевтичного впливу на клієнта через практику телефонного психологічного консультування. Етапи телефонного консультування. Умови виділення телефонного психологічного консультування в особливий вид діяльності при проведенні психологічного консультування. Особливості роботи телефону Довіри.

Тема 19. Особливості Інтернет-консультування

Визначення, види та особливості Інтернет-консультування. Е-терапія, фокус Е-терапії та особливості. Види та ресурси Е-терапії. Переваги та ризики Інтернет-консультування. Клієнти та консультанти в Інтернет-консультуванні – правила етики та взаємодії Віртуальні психологічні служби. Основна проблематика звернень клієнтів Інтернет-консультанта. Критерії визначення емоційного стану

клієнтів Інтернет-консультування. Відмінності Інтернет-консультування від телефону довіри. Прийоми Інтернет-консультування.

Тема 20. Основи організаційного консультування

Види, мета та завдання організаційного консультування. Психолог в організації. Позиції психолога-консультанта в організації. Процес організаційного консультування. Кадрове консультування. Коучинг як вид організаційного консультування. Консультування в ситуації професійної адаптації клієнта. Консультування в питаннях визначення професійної компетентності. Технології індивідуального консультування з проблем управління. Консультування з проблем вибору професії та просування по службі. Консультування щодо та підтримання працездатності.

Тема 21. Кризове консультування та консультування з життєвих проблем

Поняття кризового консультування. Стратегії кризового консультування. Особливості консультування клієнтів у кризових станах. Характеристика кризових переживань. Основні психологічні підходи до подолання особистісного неблагополуччя. Психофізіологічний підхід: профілактика стресових розладів. Соціально-психологічний підхід: кризове консультування. Особистісно-орієнтований підхід: розв'язання внутрішніх конфліктів особистості. Психологічні технології в подоланні неконструктивних страхів (страх ситуації, страх тривоги, страх себе). Специфіка соціально-психологічного консультування жертв насильства, схильних до суїцидальної поведінки, осіб, які втратили близьких, невиліковно хворих, тощо.

3. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ З ПРАКТИКУМОМ

Тема 1. Основи організації та проведення психокорекційного процесу

Предмет та завдання психокорекції. Визначення психокорекції. Специфічні риси психокорекції: дискретність та орієнтація на норми психічного розвитку. Зміст психокорекції. Види психокорекції. Принципи психокорекції. Форми організації психокорекційного процесу. Основні етапи психокорекційної роботи. Проблема етики у психокорекції.

Тема 2. Теоретичні моделі психокорекційної практики в зарубіжній та вітчизняній психології та психотерапії

Класичний психоаналіз З. Фрейда. Структура особистості. Методи класичного психоаналізу. Аналітична психологія К. Юнга. Структура особистості. Методи аналітичної психотерапії. Індивідуальна психотерапія А. Адлера. Структура особистості. Методи індивідуальної психотерапії. Гештальттерапія Ф. Перлза. Основні положення гештальттерапії. Трансактний аналіз Е. Берна. Основні теоретичні положення і поняття трансактного аналізу. Когнітивний напрям. Гуманістична психологія. Основні ідеї гуманістичної психології. Теоретична модель психокорекційної практики у вітчизняній психології та психотерапії.

Тема 3. Специфіка психокорекції як виду психологічної допомоги

Психологічна корекція та її види. Мета та завдання психокорекційної роботи. Принципи психокорекційної роботи. Психокорекційна ситуація. Етапи психокорекційної роботи, їх засоби та техніки. Діагностичний етап. Створення

психолого-педагогічної колекційної програми. Установчий етап. Корекційний етап. Етап входження в повсякденність із збагаченим власним досвідом. Оцінка ефективності психокорекції. Форми та методи психокорекції.

Тема 4. Технологія розробки психокорекційних програм різних видів

Типи психокорекційних програм. Види корекційних програм. Основні вимоги до складання корекційних програм. Основні принципи складання корекційних програм. Структура психокорекційної програми, змістове та функціональне наповнення кожного її компонентів.

Тема 5. Особливості використання гри у психокорекційній роботі

Гра як психологічний феномен. Загальна характеристика методу ігротерапії. Ігрова терапія, центрована на клієнті. Ігрова терапія відреагування та терапія побудови відносин. Директивна, недирективна та змішана ігротерапія. Логіка організації та принципи ігрової взаємодії. Індивідуальна та групова ігротерапія. Використання гри в психоаналізі. Особливості ігротерапії у сучасній вітчизняній психологічній практиці.

Тема 6. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога

Поняття арт-терапії. Передумови виникнення арт-терапії. Основні форми арт-терапії. Мета та завдання арт-терапії. Діагностичні ознаки в арт-терапії. Активна та пасивна форми арт-терапії. Особливості арт-терапії в роботі з дітьми. Методи арт-терапії, що використовуються в роботі з дітьми. Основні принципи арт-терапевтичного супроводу дітей. Арт-терапія при вирішенні різноманітних дитячих проблем. Вплив художніх матеріалів. Арт-терапевтичні заняття з дошкільниками. Планування арт-терапевтичного заняття. Тривалість арт-терапевтичного заняття. Техніки, що використовуються відповідно віковим навичкам дитини.

Тема 7. Завдання групової психокорекції. Специфіка групової форми психокорекції

Специфіка групової форми психокорекції. Зміст поняття «групово психокорекція». Завдання групової психокорекції (поведінкова, емоційна, пізнавальна сфери). Основні механізми корекційного впливу в груповій психокорекції. Методи групової психокорекції. Фактори, що впливають на ефективність психокорекційної роботи. Особливості організації роботи психокорекційних груп в залежності від специфіки запитів клієнтів. Роль психолога в організації роботи групи. Основні принципи роботи групи. Принципи комплектування групи. Кількісний склад, частота та тривалість зустрічей. Підготовка до групової корекції. Основні завдання в роботі групового психолога. Засоби впливу, які використовує психолог. Стилі керівництва групою. Основні ролі групового керівника (за С. Кратохвілом). Етичні вимоги до керівника психокорекційної групи. Правила, якими має керуватись керівник психокорекційної групи. Типові помилки керівника групи.

Тема 8. Групова динаміка. Завдання, структура та фази розвитку групи

Завдання та норми групи. Структура групи та лідерства, групові ролі. Згуртованість групи та фактори, які сприяють її зміцненню. Групова напруга. Закономірності розвитку психокорекційного процесу в групі. Фази розвитку групи (орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництво; цілеспрямована діяльність). Закономірності розвитку психокорекційного процесу

в групі. Фази розвитку групи (орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництво; цілеспрямована діяльність).

Тема 9. Особливості організації і проведення корекції пізнавальної діяльності з дітьми дошкільного віку

Завдання корекції пізнавальної діяльності з дітьми дошкільного віку. Особливості організації і проведення корекції пізнавальної діяльності з дітьми дошкільного віку. Розвиток дрібної моторики рук і зорово рухової координації. Особливості та прийоми розвитку основних пізнавальних процесів. Прийоми розвитку саморегуляції пізнавальної діяльності. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Формування та розвиток навчальної мотивації дошкільника.

Тема 10. Формування у дошкільників доброзичливого ставлення до однолітків

Особливості дітей з проблемними формами ставлення до однолітків. Психолого-педагогічні принципи виховання міжособистісних взаємин дітей дошкільного віку. Логіка побудови корекційно-розвивальної програми, спрямованої на формування доброзичливих взаємин у дошкільників. Ігри, спрямовані на невербальну взаємодію між дітьми. Ігри та вправи, спрямовані на формування здатності дітей звертати увагу на інших однолітків. Ігри та вправи, які формують здатність дітей підпорядковувати власну поведінку з поведінкою інших дітей. Ігри, спрямовані на переживання спільних емоцій. Ігри, які спонукають дітей проявляти взаємодопомогу, виявляти доброзичливе ставлення один до одного. Особливості корекції сфери міжособистісних відносин молодших школярів. Групова гра як найбільш адекватна форма корекції міжособистісних відносин дітей.

Тема 11. Корекція проблем емоційно-вольової сфери дошкільників і молодших школярів

Особливості емоційного розвитку дошкільників і молодших школярів. Методи та прийоми розвитку емоційної сфери дітей. Варіанти занять із розвитку базових емоцій та почуттів. Корекційна робота з дітьми групи «проблемно активного» реагування. Особливості корекційної роботи з гіперактивними дітьми. Аналіз причин агресивності та особливості каузальної корекції агресивності. Типові характеристики дітей «проблемно активної» групи (агресивні, гіперактивні діти). Особливості корекційної роботи з гіперактивними дітьми. Особливості корекційної роботи з агресивними дітьми. Корекційна робота з дітьми групи «проблемно пасивного» реагування. Особливості корекційної роботи з сором'язливими та замкненими дітьми. Дитячі фобії. Етапи індивідуальної корекції. Типові характеристики дітей «проблемно пасивної» групи дітей (тривожні, замкнені, сором'язливі та невпевнені діти, діти з наявністю страхів). Психокорекційна робота з тривожними дітьми. Психокорекція фобій в дошкільному та молодшому шкільному віці. Корекційна робота з дітьми, що мають труднощі у спілкуванні.

Тема 12. Особливості організації та проведення корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами

Загальна характеристика корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами. Корекційно-розвивальні програми та комплекси вправ, які

використовуються в роботі з молодшими школярами (адаптація до школи інтелектуальний тренінг, психокорекція труднощів в спілкуванні, психокорекція страхів та інші). Використання когнітивно-орієнтованих і сугестивних методів впливу в психокорекційній роботі з молодшими школярами.

Тема 13. Психологічний супровід адаптаційних процесів дітей раннього та дошкільного віку

Психолого-педагогічний супровід дітей в період адаптації до умов ЗДО. Емоційний портрет новоприбулої дитини. Особливості психологічної адаптації дітей раннього та дошкільного віку. Психодіагностична робота з новоприбулими дітьми. Профілактична та корекційна робота з дітьми в період адаптації. Вплив персоналу ЗВО та батьків дитини на перебіг адаптації. Особливості роботи психолога з батьками та педагогічним колективом. Особливості планування ігрових занять із дітьми. Основні принципи проведення занять із новоприбулими дітьми.

Тема 14. Робота практичного психолога з проблеми готовності дітей до початку навчання в школі

Діагностика інтелектуального, особистісного, соціального компонентів готовності дітей до початку навчання в школі. Особливості оформлення звітної документації за результатами діагностики готовності дітей до початку навчання в школі. Особливості корекційної та розвивальної роботи з майбутніми першокласниками. Комплексний підхід. Порівняння різних систем роботи з формування психологічної готовності дітей до початку навчання в школі. Структура корекційно-розвивальних програм. Ігри та вправи, які використовуються в роботі з формування психологічної готовності дітей до початку навчання в школі.

Тема 15. Корекція сфери міжособистісних взаємин підлітків та юнаків

Робота з лідерським потенціалом у групі. Роль психолога у подоланні конфліктних ситуацій. Вправи та ігри, спрямовані на розвиток навичок ефективного спілкування та взаємодії між підлітками та юнаками. Вправи-ігри, спрямовані на згуртованість групи. Великі ігри, спрямовані на розвиток навичок групової та міжособистісної взаємодії. Особливості розвитку навичок міжстатевої взаємодії у підлітків. Вправи на розвиток статево-рольової ідентичності та уявлень про взаємини з протилежною статтю.

Тема 16. Психологічна корекція особистісних порушень та поведінки в підлітковому та юнацькому віці

Завдання корекції та розвитку емоційно-особистісної сфери підлітків. Вправи, спрямовані на розвиток та корекцію мотиваційної та емоційної сфери. Психологічна корекція адиктивної поведінки. Специфіка труднощів підліткового періоду життя особистості. Криза підліткового віку. Реакції підліткового віку. Індивідуальна та групова корекція порушень психологічного здоров'я та поведінки підлітків. Особливості вибору методів корекції та психологічної допомоги в роботі з підлітками. Специфіка труднощів юнацького періоду життя особистості. Криза молодості (Е. Еріксон). Організація психологічної підтримки юнацтва. Особливості вибору методів корекції та психологічної допомоги в роботі з особами юнацького віку. Психологічний супровід питань професійного самовизначення юнаків.

Тема 17. Психологічний супровід дітей та дорослих у надзвичайних кризових ситуаціях: екстрена психологічна допомога

Характеристика кризових переживань: травматичний стрес, гострий стресовий розлад, посттравматичний синдром. Базові поняття: катастрофа, надзвичайні та екстремальні ситуації, кризові ситуації та криза. Класифікація надзвичайних ситуацій. Загальна характеристика впливу екстремальної ситуації на людину. Екстрена психологічна допомога: характеристика умов роботи психолога в екстремальних ситуаціях, сутність екстреної психологічної допомоги, суб'єкти допомоги. Психологія тероризму. Психологічний портрет терористів. Характеристика особистості та поведінка жертв терактів. Феномен «стокгольмського синдрому», умови для його виникнення та техніки подолання.

Тема 18. Психологічна корекція сімейних взаємин

Специфіка психокорекції сімейних взаємин. Сім'я як об'єкт психокорекційного впливу. Методика корекції сімейних відносин. Методи корекції дитячо-батьківських відносин. Структура дисфункціональної родини. Проблеми родинних дисфункцій з погляду теорії трансактного аналізу. Психокорекція з використанням нового рішення та аналізу сімейного сценарію. Поведінкові методи сімейної психокорекції. Система парадоксальних приписів Дж. Хейлі. Теорії комунікативних порушень Вацлавика. Вправи, спрямовані на подолання комунікативних порушень. Гештальттерапія В. Сатир. Використання "скульптури" та обміну ролями. Системні моделі сімейної психологічної корекції. Варіанти групової корекції порушених сімейних взаємин.

Тема 19. Психологічна корекція різних видів інтернет-залежності

Сутність понять адиктивна поведінка, залежна та співзалежна особистість. Види залежностей. Загальна симптоматика всіх видів залежної поведінки. Характеристика залежних і співзалежених підлітків. Специфіка психологічної корекції школярів з проблеми залежної поведінки. Корекція різних видів інтернет-залежностей. Алгоритми корекційної роботи щодо подолання та профілактики інтернет-залежності. Етапи пошуку та створення особистісних ресурсів щодо подолання та профілактики залежної поведінки.

Тема 20. Техніки психологічної корекції при порушеннях харчової поведінки

Моделі харчових адикцій. Причини та види порушень харчової поведінки. Психокорекційна робота щодо подолання нервової анорексії, булімії, компульсивного переїдання та інших видів порушень харчової поведінки. Специфіка використання технік когнітивно-поведінкової, позитивної та гештальт-терапії в подоланні порушень харчової поведінки. Робота образом «Я» та використання методів тілесно-орієнтованої терапії. Роль і місце психолога в команді фахівців, що забезпечують комплексну психологічну допомогу при порушеннях харчової поведінки.

Питання
до комплексного кваліфікаційного екзамену зі спеціалізації

ПСИХОДІАГНОСТИКА

1. Психодіагностика: поняття, предмет, завдання та галузі. Професійно-етичні нормативи в психодіагностиці.
2. Психологічний діагноз та психологічне заключення: сутність, специфіка та значення.
3. Характеристика психодіагностичних методів.
4. Класифікація психодіагностичних методик. Специфіка використання комп'ютеризованих психодіагностичних методик.
5. Тестування в психодіагностиці: поняття, вимоги, переваги та недоліки, етапи конструювання тесту.
6. Характеристика психометричних вимог до психодіагностичних методик.
7. Основні типи даних в психодіагностиці (L-дані, Q-дані, T-дані).
8. Характеристика проєктивних методик: сутність, класифікація, переваги та недоліки, специфіка інтерпретації.
9. Етапи та програма психодіагностичного дослідження.
10. Психодіагностика інтелекту: основні підходи, особливості та методики діагностики.
11. Психодіагностика когнітивної сфери: основні підходи, особливості та методики діагностики.
12. Психодіагностика здібностей людини: основні підходи, особливості та методики діагностики.
13. Психодіагностика темпераменту та характеру людини: основні підходи, особливості та методики діагностики.
14. Психодіагностика психічних станів людини: основні підходи, особливості та методики діагностики.
15. Психодіагностика емоційно-вольової сфери особистості: основні підходи, особливості та методики діагностики.
16. Психодіагностика міжособистісних стосунків та соціально-психологічного клімату в колективі: основні підходи, особливості та методики діагностики.
17. Психодіагностика дитячо-батьківських стосунків: основні підходи, особливості та методики діагностики.
18. Психодіагностика мотивів та рівня домагань особистості: основні підходи, особливості та методики діагностики.
19. Психодіагностика Я-концепції людини: основні підходи, особливості та методики діагностики.
20. Психодіагностика рис особистості: основні підходи, особливості та методики діагностики.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ З ПРАКТИКУМОМ

1. Мета, завдання, принципи, види і проблематика психологічного консультування.
2. Професійні вимоги до особистості консультанта.
3. Етапи, процедури та техніки психологічного консультування

4. Консультативна взаємодія: сутність, структура, хронотоп консультативної бесіди.
5. Техніки з'ясування інформації в психологічному консультуванні.
6. Техніки трансформації в психологічному консультуванні.
7. Терапевтична метафора в консультуванні.
8. Психічний розвиток дитини дошкільного віку: консультативний супровід батьків та педагогів.
9. Консультативна діяльність психолога з проблеми готовності дітей до шкільного навчання: сутність, специфіка та основні напрямки.
10. Консультативна діяльність психолога з проблеми психологічних труднощів дітей молодшого шкільного віку: сутність, специфіка та основні напрямки.
11. Психологічне консультування учасників освітнього процесу: сутність, специфіка та основні напрямки.
12. Психологічне консультування з питань батьківсько-дитячих взаємин: сутність, специфіка та основні напрямки.
13. Психологічне консультування з питань міжособистісної взаємодії: сутність, специфіка та основні напрямки.
14. Психологічне консультування з питань особистісного зростання: сутність, специфіка та основні напрямки.
15. Специфіка телефонного психологічного консультування.
16. Специфіка Інтернет-консультування.
17. Організаційне психологічне консультування: сутність, специфіка та основні напрямки.
18. Кризове консультування та консультування з життєвих проблем: сутність, специфіка та основні напрямки.
19. Психологічне консультування з проблем самопочуття та стану здоров'я: сутність, специфіка та основні напрямки.
20. Психологічне консультування підлітків: сутність, специфіка та основні напрямки.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ З ПРАКТИКУМОМ

1. Мета, завдання, принципи, види, зміст і специфіка психологічної корекції.
2. Характеристика основних моделей психокорекційної практики в зарубіжній та вітчизняній психології.
3. Характеристика основних етапів психокорекційної роботи.
4. Психокорекційна програма: типи, види, вимоги, принципи та структура.
5. Ігрова психокорекція: сутність, специфіка, вимоги, основні принципи, етапи роботи та методики.
6. Психокорекція засобами арт-терапії: сутність, специфіка, вимоги, основні принципи, етапи роботи та методики.
7. Групова форма психокорекції: сутність, специфіка, вимоги, основні принципи та етапи роботи.
8. Індивідуальна форма психокорекції: сутність, специфіка, вимоги, основні принципи та етапи роботи.
9. Психокорекція пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.

10. Формування у дітей дошкільного віку доброзичливого ставлення до однолітків: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
11. Психокорекція емоційно-вольової сфери дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
12. Корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
13. Психологічний супровід адаптаційних процесів дітей раннього та дошкільного віку: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
14. Психокорекція неготовності дітей до початку навчання в школі: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
15. Психокорекція сфери міжособистісних взаємин підлітків та юнаків: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
16. Психокорекція особистісних порушень і поведінки в підлітковому та юнацькому віці: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
17. Психологічний супровід дітей та дорослих у надзвичайних кризових ситуаціях: завдання, напрямки, зміст, специфіка, техніки.
18. Психокорекція сімейних взаємин: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
19. Психокорекція різних видів інтернет-залежності: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.
20. Психокорекція порушень харчової поведінки: завдання, напрямки, зміст, специфіка, методи та прийоми корекції.

Критерії оцінювання

Державний підсумковий контроль знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти – невід’ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв’язку.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фахових дисциплін додаткової спеціальності «Практична психологія» складається з 30 білетів. У кожному білеті по 3 завдання:

- 1 – теоретичне питання із психології;
- 2 – теоретичне питання із психології;
- 3 – практичне завдання.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фахових дисциплін додаткової спеціальності «Практична психологія» проводиться в усній формі.

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти розкривають 2 теоретичних питання (психологія) і виконують практичне завдання. За кожен теоретичну відповідь здобувач вищої освіти максимально отримує 40 балів, а за практичне завдання – 20. Таким чином, рейтинг здобувача вищої освіти складається з наступних балів: 40 балів (питання із психології) + 40 балів (питання з психології) + 20 балів (практичне завдання) = 100 балів

Критерії, показники оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти та шкала нарахування рейтингових балів із теоретичних питань

Критерії оцінювання	Показники оцінювання		
повнота	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь повна, обґрунтована, системна; - досконале володіння понятійним апаратом. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь неповна, без належного обґрунтування; - володіння понятійним апаратом з незначними неточностями, помилками. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь поверхова, названі окремі положення, невміння виділити головне і другорядне; - часткове володіння понятійним апаратом.
логічність	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь логічно структурована; - тези аргументовані, вагомі; - зроблені повні висновки. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь з частковим порушенням послідовності; - аргументи недостатньо переконливі; - висновки не суттєві. 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідь непослідовна; - аргументи поодинокі або відсутні; - висновки відсутні.
глибина	<ul style="list-style-type: none"> - знання історії питання та сучасних досліджень; - виявляє здатність до практичного аналізу та узагальнення педагогічних фактів і явищ. 	<ul style="list-style-type: none"> - часткове висвітлення історії та сучасного стану проблеми; - виявляє здатність до аналізу. 	<ul style="list-style-type: none"> - поверхове висвітлення з називанням окремих прізвищ дослідників.
зв’язок з практикою	<ul style="list-style-type: none"> - спирається на передовий педагогічний досвід та на власний практичний досвід; - прогнозує тенденції розвитку педагогічних явищ, творчо моделює педагогічну ситуацію, спираючись на теоретичні позиції. 	<ul style="list-style-type: none"> - наводить поодинокі приклади з власної практики; - відчуває ускладнення у прогнозуванні та моделюванні педагогічних явищ. 	<ul style="list-style-type: none"> - пов’язує відповідь з практичним досвідом; - моделює педагогічні ситуації за стандартними алгоритмами.
Інтегрована ність знань	<ul style="list-style-type: none"> - інтегрує знання з сумісних дисциплін; - творчо інтерпретує данні 	<ul style="list-style-type: none"> - недостатньо інтегрує знання 	<ul style="list-style-type: none"> - інтеграція з суміжними дисциплінами

	інших наук.		відсутня.
--	-------------	--	-----------

Критерії, показники оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти під час виконання практичного завдання

Критерії оцінювання	Показники оцінювання		
планування	<ul style="list-style-type: none"> - вміє спланувати завдання діяльності відповідно програмових вимог; - відтворює навчальні, розвивальні та виховні завдання; - реалізує завдання у змісті заняття доцільно і повною мірою; - правильно структурує форму роботи, відповідно її типу і виду. 	<ul style="list-style-type: none"> - завдання планує не зовсім точно; - зміст заняття відтворює обмежено; - встановлює недостатньо логічні зв'язки між частинами заняття; - структура не послідовна; - завдання реалізуються частково. 	<ul style="list-style-type: none"> - планує не всі освітньо-виховні завдання; - обрана структура заняття не відповідає типу; - в структурі заняття відсутні окремі частини.
доцільність і ефективність вибраних методів	<ul style="list-style-type: none"> - обрані методи і прийоми найбільш ефективніші; - операціонально правильно реалізує методи, в тому числі, відповідно віку дітей та поставленим завданням; - володіє багатим спектром методів. 	<ul style="list-style-type: none"> - обрані методи і прийоми малоєфективні; - недостатньо володіє технікою реалізації методу; - використовує достатній мінімум методів та прийомів; - окремими вміннями та навичками володіє невпевнено. 	<ul style="list-style-type: none"> - недоцільно використовує деякі методи; - окремі методи не вміє правильно застосовувати; - володіє обмеженим методичним арсеналом.
добір дидактичного матеріалу	<ul style="list-style-type: none"> - відповідає змістовому компоненту заняття або ін. формам; - узгоджується з психофізичними можливостями дітей. 	<ul style="list-style-type: none"> - частково недоцільно використаний матеріал; - частково не відповідає віковим можливостям дітей. 	<ul style="list-style-type: none"> - недоцільне використання матеріалу; - недостатньо узгоджений із завданнями і змістом заняття.
творчий підхід	<ul style="list-style-type: none"> - творчо підходить до розв'язання поставлених задач. 	<ul style="list-style-type: none"> - традиційно підходить до розв'язання поставлених задач. 	<ul style="list-style-type: none"> - репродуктивно підходить до розв'язання поставлених задач.

Виконання всіх завдань комплексного кваліфікаційного екзамену є обов'язковим. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за комплексний кваліфікаційний екзамен у цілому. Отримана оцінка оголошується здобувачам вищої освіти та заноситься до залікової книжки.

Оцінювання результатів складання комплексного кваліфікаційного екзамену здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за національною (4-бальною) шкалою:

- **відмінно** (90 – 100 балів) – здобувач вищої освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- **добре** (89 – 65 балів) – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- **задовільно** (64 – 50 балів) – здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх з майбутньою діяльністю;

- **незадовільно**(менше 50 балів) - здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення та сформованість практичних навичок.

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	
90-100	A	відмінно	
78-89	B	добре	
65-77	C		
58-64	D		
50-57	E	задовільно	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованої літератури

1. Андрушко Я. С. Психокорекція : навч.-метод. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 211 с.
2. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : НУЦЗУ, 2017. 315 с.
3. Блинова О. Є. Психодіагностика. Психометричні основи конструювання тестів : навч. посібник. Херсон : [ПП Вишемирський В.С.], 2007. 174 с.
4. Бондаревська Л. Л. Ігрові технології в роботі психолога. Київ : Марич, 2009. 80 с.
5. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика : учебник для вузов. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 351 с.
6. Бушуєва Т. В. Психодіагностика : підруч. для студентів ВНЗ. Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2016. 503 с.
7. Буянов М. И. Основы психотерапии детей и подростков. Киев : Вища школа, 1990. 191 с.
8. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2004. 256 с.
9. Вознесенська О. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті. Київ : Шк. світ, 2003.
10. Галян І. М. Психодіагностика : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
11. Готовність та адаптація дитини до школи / Упоряд. О. Главник. Київ : Главник, 2008. 192 с.
12. Гріньова О. М. Дитяча психодіагностика : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ. Вінниця : Нілан, 2015. 227 с.
13. Євтушенко І.В. Використання казок в роботі психолога. Київ : Марич, 2011. 96 с.
14. Жеребньова Л. В. Соціально-психологічний театр. Київ : Шкільний світ, 2011. 120 с.
15. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. Київ : Літера ЛТД, 2006. 416 с.
16. Корольчук М. С. Психодіагностика : навч. посіб. Київ : Ельга : Ніка-Центр, 2012. 399 с.
17. Кузікова С. Б. Основи психокорекції: навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 320 с.
18. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2006. 384 с.
19. Литвиненко С. А. Ігротерапія. Київ : Шкільний світ, 2010. 128 с.
20. Любіна Л. А. Психодіагностика : навч. посіб. Чернівці : Яворський С. Н. [вид.], 2018. 276 с.
21. Мілютіна К. Л. Технологія раціонально-інтуїтивної психотерапії. Київ : Главник, 2008. 144 с.
22. Митник О. Я. Психологічне консультування : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2016. 123 с.
23. Нікітчук У. І. Психологічне тестування : навч.-метод. посіб. Острог : Вид-во Нац. ун-ту "Остроз. акад.", 2015. 119 с.

24. Основи психолого-управлінського консультування : навч. посіб. / За наук. ред. Л. М. Карамушки. Київ : МАУП, 2002. 136 с.
25. Психологічне консультування: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці : Рута, 2011. 272 с.
26. Практикум по возрастной психологии : Учеб. пособие/ Под ред. Л. А. Головей, Е. Ф. Рыбалко. Спб. : Речь, 2008. 370 с.
27. Психологічне консультування: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / В. Г. Панок [та ін.] ; за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці : Рута, 2011. 272 с.
28. Райгородский Д. Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты : Учебное пособие. Самара : Издательский Дом «БАХРАХ -М», 2007. 288 с.
29. Скребець В. О. Основи психодіагностики : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2007. 192 с.
30. Терлецька Л. Г. Психологія і психодіагностика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Слово, 2013. 605 с.
31. Чала Ю. М. Психодіагностика : навч. посіб. Харків : Панов А. М., 2018. 245 с.
32. Шевандрин Н. И. Основы психологической диагностики : учеб. для студ. высш. учеб. Заведений : В 3 ч. М.: Гуманит.изд. центр ВЛАДОС, 2003. Ч. 1. 288 с.
33. Шевченко Н. Ф. Індивідуальне психологічне консультування : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Запоріжжя : ЗНУ, 2014. 197 с.